

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-28
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 6867-12

KLAGANDE

Nordkalk AB, Lärbro Storugns 2741, 624 53 Lärbro

Ombud: Advokaten **M.L.**, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB,
Sveavägen 17, 11 tr, 111 57 Stockholm

MOTPART

Mora Orsa miljönämnd, Box 23, 794 21 Orsa

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 7 november 2012 i ärende nr 505-1643-2012, se domsbilaga 1

SAKEN

Föreläggande om genomförande av MIFO fas 1-inventering

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Mark- och miljödomstolen förordnar att föreläggandet ska vara fullgjort senast fyra månader efter att denna dom vunnit laga kraft.

Dok.Id 309368

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

YRKANDE M.M.

Nordkalk AB (bolaget) har fullföljt sin talan.

Bolaget har anfört bl.a. följande. De utredningar och handlingar som finns i målet visar att bolaget aldrig har bedrivit den försöksverksamhet som föreläggandet avser. Verksamheten hade avslutats innan bolaget övertog kalkbruket och den ugn som användes vid försöksverksamheten togs aldrig i drift. Utredningen visar även att utövaren av försöksverksamheten fortfarande finns kvar. MIFO fas 1-utredningen vad gäller de historiska omständigheterna kring den försöksverksamhet föreläggandet gäller får således redan anses vara utförd så långt bolaget kan anses berörd av saken. Förhållandena hade möjligheten varit annorlunda om föreläggandet avsett en MIFO fas 1-utredning rörande den historiska verksamheten vid kalkbruket i övriga delar. Nu är dock föreläggandet grundat på och motiverat med hänvisning till en anmälan angående ovanstående försöksverksamhet och den deponering som ska ha skett i samband med denna. I dessa delar finns inte skäl att kräva av bolaget att utföra mer utredningar än vad som redan skett och redovisats i samband med överklagandet av föreläggandet.

DOMSKÄL

Med stöd av 26 kap. 21 § miljöbalken kan tillsynsmyndigheten förelägga en verksamhetsutövare att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Tillsynsmyndigheten kan t.ex. begära uppgifter som den behöver för övergripande, samordnande och uppföljande strategiskt miljöarbete. Tillsynsmyndigheten kan med stöd av den bestämmelsen endast begära sådana uppgifter och handlingar som inte förutsätter närmare utredning, t.ex. dokumentation som redan finns hos verksamhetsutövaren (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 282). Bestämmelser om verksamhetsutövares utredningsplikt finns i 26 kap. 22 § miljöbalken. Tillämpningen av dessa bestämmelser förutsätter att det finns fog för att kräva undersökningar av visst slag och omfattning. I den bedömningen ingår även att kostnaderna för och olägenheterna med undersökningen ska stå i rimlig proportion till behovet och nyttan med densamma.

Vad gäller inventering enligt MIFO fas 1 bör krav även kunna ställas på att översiktligt beskriva de verksamheter som bedrivits inom ett område före den nu aktuella verksamhetsutövaren kom till platsen (se Naturvårdsverkets rapport 6501 om Efterbehandlingsansvar s. 70).

Bolaget har gjort gällande att bolaget inte är verksamhetsutövare för den försöksverksamhet som har bedrivits på platsen och att det inte kan ankomma på bolaget att företa utredningar enligt föreläggandet.

Ett föreläggandet bör i första hand adresseras berörd verksamhetsutövare. Av handlingarna i målet framgår att bolaget 1991 övertog verksamheten från Dalakalk AB. Bolaget är nuvarande verksamhetsutövare på platsen. Bestämmelsen i 26 kap. 21 § miljöbalken gör att man kan rikta kraven mot den nuvarande verksamhetsutövaren. Även praxis på efterbehandlingsområdet ger stöd för att krav kan riktas mot den nuvarande verksamhetsutövaren eftersom denne övertar såväl rättigheter som skyldigheter (se MÖD 2003:127). Det bör noteras att detta inte innebär att mark- och miljödomstolen gör någon bedömning avseende ansvaret för eventuella senare utredningar eller undersökningar.

Mark- och miljödomstolen finner att de efterfrågade uppgifterna behövs för tillsynen samt att det är rimligt att de sammanställs enligt den nu aktuella metodiken. Bolaget torde vara det subjekt som lättast kan få tillgång till de uppgifter som efterfrågas. Den olägenhet som uppkommer för bolaget är inte oproportionerlig i förhållande till nyttan med inventeringen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 21 mars 2013.

Denny Heinefors

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Annica Cornelius.

RÄTTSENHETEN
Gunilla Garbergs
Direktnr. 023-812 80
Faxnr. 023-817 02

BESLUT

1(4)

2012-11-07

Dnr: 505-1643-2012

Nordkalk AB (Delg.kv.)

Ombud:

Advokat M.L. (Delg.kv.)

Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB

Sveavägen 17

111 57 STOCKHOLM

NACKA TINGSRÄTT

2012-12-13
M 6867-12
AKTBIL: 3

Överklagande av Mora Orsa miljönämnds beslut 2011-10-27 om föreläggande att genomföra MIFO-1 inventering på fastigheten Kallholen 9:16 i Orsa kommun

Beslut

Länsstyrelsen ändrar det överklagade beslutet endast på det sättet att inventeringen ska avse fastigheten Kallholen 9:16 i Orsa kommun samt att de förelagda åtgärderna ska ha utförts senast den 28 februari 2013.

Redogörelse för ärendet

Mora Orsa miljönämnd beslutade genom delegationsbeslut den 27 oktober 2011, dnr 2011-000392-4140, att Nordkalk AB ska inventera fastigheten/fastigheterna där bolaget bedriver eller har bedrivit verksamhet.

Inventeringen och riskklassningen ska genomföras i enlighet med följande punkter

1. Inventering och riskklassning ska utföras i enlighet med Naturvårdsverkets MIFO-metodik, Metod För Inventering av Föreordnade områden.
2. Blanketterna A, B, E samt riskklassningsdiagrammet ska fyllas i.
3. Har undersökningar av något medium genomförts på fastigheten ska även C- och D-blanketterna fyllas i.
4. Har verksamheten tidigare bedrivits på annan/andra fastigheter ska en karta bifogas på vilken verksamhetsplatsen är markerad. Uppgifter om aktuell fastighetsbe-teckning ska finnas med.
5. Har det tidigare legat någon annan verksamhet på platsen som verksamhetsutöva-ren har kännedom om ska inventeringen även innehålla uppgifter om denna.

Beslutet är fattat med stöd av 26:21, 26:19 och med hänvisning till 2:2 miljöbalken.

Av redogörelsen i beslutet framgår bl.a. följande.

Kommunen har genom en anmälan till länsstyrelsen fått uppgifter om en deponi för industriavfall vid kalkverket i Kallholn. Enligt anmälaren har miljöfarligt och giftigt avfall, innehållande bl.a. arsenik, deponerats där på den tiden Cementa bedrev verksamhet vid kalkverket. Tippningen skulle ha skett i en slänt mot älven. Det farliga avfallet är numera troligen övertäckt av annat avfall från kalkverket. Anmälaren uppger sig ha en pärm med handlingar som gäller hanteringen av avfall på platsen och anmälaren har själv tagit prov på avfallet. Provet visade en arsenikhalt på 560 ug/g. I det dåvarande ärendet bestämdes

att det skulle tas vattenprov vår och höst för att kontrollera läckaget av föroreningarna. Anmälaren tror inte att det gjordes.

I motiveringen sägs bl.a. följande.

Inventeringsmetodiken är uppdelad i två faser. Fas 1 innebär informationssökning i arkiv, platsbesök och intervjuer. I fas 1 görs ingen provtagning. Informationen om objekten sammanställs i en databas. Varje objekt ges en riskklass 1-4. Riskklassningen i fas 1 är underlag för prioritering av de områden där det är mest angeläget att gå vidare med fortsatta undersökningar i fas 2, där provtagning av mark, vatten eller sediment ingår.

En inventering av detta slag syftar till att göra en historisk utredning av verksamheten, de processer och ämnen som använts osv samt vilken påverkan dessa kan ha haft eller fortfarande har på omgivningen. Resultatet kommer att utvärderas av kommunen och därefter lagras i Länsstyrelsens MIFO-databas.

Inventeringen görs enligt Naturvårdsverkets modell MIFO, vilket gör att resultatet blir enhetligt och jämförbart mellan länen. Metoden bygger på att information om deponi sammanställs och vägs samman till en riskklassning av området.

Nordkalk AB (nedan benämnt Nordkalk) har genom sitt ombud, advokat Mikael Lundholm, överklagat beslutet och yrkat att det ska upphävas. Nordkalk har anfört bl.a. följande.

Nordkalk Kalcium AB förvärvade kalkbrottet med tillhörande anläggningar m.m. i Orsa från Dalakalk AB under år 1991. Fastigheten Kallholen 9:16 övergick i Nordkalks ägo den 1 juli 1991. Vid denna tidpunkt hade den försöksverksamhet som beskrivs i föreläggandet slutligt upphört. Deponeringsverksamheten knuten till försöken hade slutförts och myndighetsärenden kopplade till detta avslutats efter utförd godkänd slutbesiktning. Handlingar bifogas.

Enligt vad Nordkalk kunnat utröna om den tidigare bedrivna verksamheten i kalkugnen, dvs. att producera slaggbindare till stålindustrin, har denna skett i enlighet med myndigheternas krav och anvisningar. De påståenden och uppgifter som framförts av "anmälaren" i ärendet, t.ex. om att föreskriven provtagning inte skulle ha skett, överensstämmer inte med de uppgifter Nordkalk kunnat inhämta och inte med innehållet i de bilagda myndighetsbesluten.

Nordkalk har aldrig bedrivit den verksamhet som gett upphov till det avfall föreläggandet tar sikte på och som föranledde den aktuella deponeringen.

En MIFO-1 utredning syftar bl.a. till att utreda historiska förhållanden kring verksamheter och verksamhetsutövare. Eftersom redan utförd utredning visar att Nordkalk aldrig utövat och därmed inte kan hållas ansvarig för den försöksverksamhet som tidigare bedrivits inom området ska föreläggandet upphävas.

Motivering

I 2 kap 2 § miljöbalken (MB) sägs att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Enligt 26 kap 19 § MB ska den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Vidare ska den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön.

I 26 kap 22 § MB sägs att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten får, enligt 26 kap 21 § MB, förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i miljöbalken eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller också för den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från sådan verksamhet.

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Länsstyrelsen finner att de efterfrågade uppgifterna behövs för tillsynen samt att det är rimligt att de sammanställs enligt den metodik som nämnden bestämt. Den olägenhet som uppkommer för Nordkalk är, enligt Länsstyrelsens mening, inte oproportionerlig i förhållande till nyttan med inventeringen. Vad Nordkalk anfört om tidigare myndighetsbeslut m.m. ändrar inte bedömningen.

Av handlingarna framgår att det är ostridigt att föreläggandet avser fastigheten Kallholen 9:16 i Orsa kommun. Detta bör förtydligas i beslutet.

I det överklagade beslutet har inte angetts inom vilken tid föreläggandet ska uppfyllas. Länsstyrelsen finner det skäligt att de förelagda åtgärderna ska ha utförts senast den 28 februari 2013.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen (formulär 18).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit jurist Sven Ångquist, beslutande, och jurist Gunilla Garbergs, föredragande.

Sven Ångquist

Gunilla Garbergs

Kopia till

Mora Orsa miljönämnd, Box 23, 794 21 ORSA (Delg.kv.)

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.